

Arbetet berättar:

Gisslandramat

text
Mattias
Dahlgren

illustrationer
Niklas
Wennergren

De krävde en helikopter och 200 000 euro. Det blev 20 kebabpizzor. Under nio skräckfyllda timmar hade de morddömda fångarna två sommarvikarier i sitt våld. **Det här är historien om gisslandramat på Hällbyanstalten.**

TIMMARNNA SOM GISSLAN

Det hade varit lite tjafs vid lunchen den där julidagen för snart ett år sedan. Men det var de vana vid, kriminalvårdarna på Hällbyanstalten. Fångarna klagade ofta på maten, för lite, för äcklig, för mycket vegetariskt.

Tidigare, på morgonen, hade man hittat en tatueringsmaskin vid en inspektion på en annan avdelning. Något som också hade skapat lite drama. Av den anledningen hade många kriminalvårdare befunnit sig i vaktrummet på paviljong 2.

Men nu, vid 12-tiden, är det lugnt. De flesta kriminalvårdarna har antingen gått på rast eller tillbaka till sina egna avdelningar. Kvar finns bara de två sommarvikarierna Elin och Alex. De är nya på avdelningen. Elin började för tre

månader sedan. Alex gör sin tredje dag efter att ha avslutat den teoretiska delen av kriminalvårdsutbildningen.

Det faktum att de inte tillhör den ordinarie personalen kan få en avgörande betydelse för utgången av det skräckfyllda drama som snart ska utspela sig.

Även i de intagnas dagrum är det gles med folk. Många är ute på den dagliga entimmespromenaden, några sitter på sina rum. I dagrummet finns, förutom en annan fånge, bara Isak Dewit och Haned Abdullahi. Båda dömda till 18 års fängelse för mord.

Strax efter 12 börjar de två snegla mot vaktrummet. Sedan går allt snabbt.

12:11

PLITJÄVLAR SKRIKER HAN

Haned Abdullahi ringer in till vaktrummet på interntelefonen. Han vill ha

- Plitjävlar, skriker han och håller upp sitt stickvapen mot Elin, i brösthöjd.

Nu hugger han mig, går det genom hennes huvud. I den här stunden är hon livrädd.

Elin tvingas med till det yttre vaktrummet och ner på golvet, bredvid Alex.

På mindre än en minut inleds det drama som inte ska få sin upplösning förrän nio och en halv timme senare.

Ett drama som hamnar i alla mediers fokus. Tidningar och tv direktsänder från platsen, men uppgifterna är knapphändiga.

”Backa, annars skär vi halsen av dem!”

12:12
SLÄPP VAPNEN

37 sekunder efter att Elin tryckt på sitt larm kommer de första kriminalvårdarna till platsen. Vad de inte vet är att Alex och Elin hålls som gisslan.

När de öppnar dörren till vaktrummet ser de Haned Abdullahi med ett stickvapen höjt. Isak Dewit sitter på huk bredvid Elin. Även han med ett

stickvapen i handen som han riktar mot henne.

- Backa, annars skär vi halsen av dem. Elin skriker att kriminalvårdarna ska lämna rummet.

Kriminalvårdarna backar ut ur rummet. De inser nu att de har hamnat mitt i ett gisslandrama.

I vaktrummet känner Elin paniken. Det är nu den är allra starkast. De ligger där på golvet, med gisslantagarna hotfullt på knä över dem. Hon hör dem skrika att det ska skära halsen av henne och Alex. Hon blir rädd, livrädd.

Alldeles intill ligger Alex på mage. Varje sekund fruktar han för sitt liv. Han känner att det faktiskt finns en risk att han kommer att dö där i dag.

Anstaltens larmstyrka är snabbt i gång. Bara två minuter efter larmet är den på plats. De har fått information om att två intagna barrikaderat sig i vaktrummet. Vad de inte vet är att de också tagit gisslan.

Beväpnade med pepparsprej och batonger rusar de in i vaktrummet genom bakdörren för att gripa Isak Dewit och Haned Abdullahi.

- Släpp vapnen, skriker kriminal-

vårdaren Jonas Åbom, som är först in i rummet.

I samma ögonblick ser han Elin och Alex på golvet. De två fångarna står på knä bredvid dem med stickvapnen riktade mot kollegornas halsar.

Gisslantagarna skriker igen: Vi kommer att skära Elin och Alex om personalen kommer in i rummet.

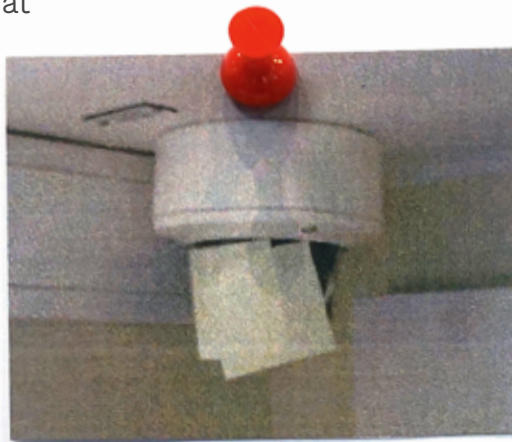
Jonas Åbom får snabbt stopp på larmstyrkan som kommer bakom honom. Själv gör han ett försök och frågar om han får stanna och prata med Isak och Haned. Men nej, de skriker åt honom att även han måste ut ur rummet.

Stämningen är upptrissad och hotfull. Det är mycket skrik, aggressivitet. Flera gånger ropar förövarna att personalen utanför ska hålla sig undan, annars skadar de gisslan.

Elin och Alex ligger fortfarande på mage, tryckta mot golvet. De hör hur de två intagna roddar om i vaktrummet. På övervakningsfilmen kan man se hur Haned Abdullahi barrikerar en av dörrarna med ett skrivbord.

De binder en nätverkskabel i den bakre dörren. Isak Dewit täcker över kameran med postitlappar.

Alex händer blir bundna på ryggen, men Elin slipper. Gisslantagarna tänker att han, som är man, kan få för sig att göra motstånd.

- Hans händer är blå, säger plötsligt en av gisslantagarna.

De lossar snöret runt Alex händer och binder det runt hans fötter i stället. När han lite senare klagar på att det gör ont tar de bort snöret helt.

12:29

ETT ILLVRÅL AV MISSNÖJE

- Vilken bra övning, hinner kriminalvårdaren Jan-Olof Svensson tänka när han kommer till paviljongen där dramat utspelar sig.

Han arbetar som produktionsledare för den dagliga verksamheten på anstalten. För några år sedan utbildades han till förhandlare inom Kriminalvården och har kallats in i den rollen.

Korridoren är tom och allt verkar

lugnt. Mycket snabbt inser han dock allvaret och går fram till den stängda dörren in till vaktrummet. Han knackar på, presenterar sig och frågar vad som hänt.

- Det var som att vrida på en kran. Ett illvrål av missnöje, har Jan-Olov Svensson senare beskrivit det i Kriminalvårdens egen incidentutredning.

Hällby är det värsta ställe Isak Dewit och Haned Abdullahi har varit på, dålig personal, dålig mat, för lite mat, konstiga rutiner, dåliga möjligheter att ringa och personal som straffar dem.

- Vi får inte ens skithuspapper, och du undrar vad vi vill ha, säger en av gisslantagarna.

Sedan kommer det första kravet: 200 000 euro och en helikopter.

När Jan-Olov Svensson förklarar att de nog inte kommer få någon helikopter ändrar de sig. Nu vill de ha en snabb bil i stället.

- Nej, ni kommer inte komma ut, svarar han.

Jan-Olov Svensson får en känsla av att det börjar gå upp för gisslantagarna att de inte kommer att få någon helikopter eller bil.

Men den känslan vänder snabbt när någon av dem säger:

- Jag har livstid eller döden framför mig, inget skrämmer mig.

Då blir Jan-Olov Svensson rädd och tänker att det kanske kommer "gå åt skogen". För att flytta fokus frågar han om de vill ha något annat som är rimligare än en helikopter, som mat till exempel.

- Jag kan fixa hamburgare om ni vill ha. Den ena gisslantagaren kontrar då med pizza, kebabpizza närmare bestämt.

Men kravet på helikopter står kvar. - Får jag en helikopter kan jag släppa en och ta med mig en som försäkring, säger Isak Dewit men tillägger sedan:

- Jag kan spara en och döda en, jag har inget att förlora.

Man enas i alla fall om att det ska beställas kebabpizza till gisslantagarna och förhandlaren lämnar informationen vidare. Ganska snart kommer Isak Dewit och Haned Abdullahi på att hela avdelningen ska ha pizza.

- Jag får gå och plussa på beställningen då, svarar Jan-Olov Svensson.

13:46

DRAR UT TELEFONSLADDEN

Pizzaöverenskommelsen får stämningen att lugna ner sig inne i vaktrummet. Jonas Åbom ansluter som förhandlare, tillsammans med Jan-Olov Svensson. Han vikarierar som vakthavande befäl och har tidigare jobbat på isolerings-

”Vi får inte ens skithuspapper, och du undrar vad vi vill ha.”

avdelningen. Han gick förhandlarutbildningen samtidigt som Jan-Olov Svensson.

Jonas Åbom blir först irriterad när han beordras att gå in som förhandlare. Eftersom det var han som ledde larmstyrkan har han haft en konfrontation med gisslantagarna. Han tror att det kan vara en nackdel, men går i alla fall med på det.

De båda förhandlarna märker att den initiala aggressionen har börjat lägga sig. Elin och Alex får först lägga sig på sidan, sedan sätta sig upp och slutligen får de sätta sig på stolar. De får gå på toaletten och Alex kokar kaffe till alla, bjuder på snus.

De två kriminalvårdarna inleder samtal med gisslantagarna och Alex pratar om sin familj.

- Vi ville att killarna skulle känna att vi också var människor, säger Alex i förhöret samma kväll.

Och det verkar hjälpa. Framför allt Haned Abdullahi hänger med i det mer alldagliga snacket och visar en viss omtanke om gisslan. Isak Dewit, som de uppfattar som mer pådrivande, är kallare i sitt bemötande.

Men även han ger uttryck för viss sympati, även om han gör det med ett våldsamt språk:

- Plitarna här inne har jag inte lika mycket aggression emot, hade det varit ordinarie personal hade jag slaktat dem.

Just missnöjet med den ordinarie personalens beteende beskrivs som ett av huvudmotiven till gisslantagningen i Kriminalvårdens rapport om händelsen.

Där framgår att Hällby betraktas som en "knallanstalt", både av personalen och av fångarna. Det innebär att det är en anstalt man hamnar på om man misskött sig på andra anstalter, lite av en slutstation.

Några andra intagna börjar ringa in till vaktrummet i interntelefonen.

- Detta är haram, en kvinna ligger där inne på golvet.

Personerna i texten

Alex har jobbat på Hällby sedan våren 2021. När han tas som gisslan har han genomgått den teoretiska delen av kriminalvårdens grundutbildning och tre dagar tidigare påbörjat den praktiska delen på avdelningen.

Elin har jobbat inom Kriminalvården och på Hällby sedan april 2021. När hon tas som gisslan har hon inte gått kriminalvårdens grundutbildning. Alex och Elin har godkänt att Arbetet använder deras förnamn i texten.

Jan-Olov Svensson har arbetat i Kriminalvården och på Hällby sedan 2015. När gisslandramat utspelar sig arbetar han som produktionsledare i verksamhet för internerna. Han är en av de två förhandlarna som

förhandlar med gisslantagarna. Han har genomgått Kriminalvårdens grundutbildning och utbildades till förhandlare 2020.

Jonas Åbom har jobbat i Kriminalvården och på Hällby sedan 2015. Vid den här tidpunkten arbetar han som kriminalvårdare på isoleringsavdelningen men vikarierar som vakthavande befäl sedan ett och ett

halvt år tillbaka. Han är den andre av två förhandlare. Han har genomgått Kriminalvårdens grundutbildning och utbildades till förhandlare 2020.

Isak Dewit döms 2016 till 18 års fängelse för mord för att tillsammans med en annan man ha skjutit en 26-årig småbarnspappa till döds med 15 skott från ett automatvapen. Mellan 2016 och 2018 sitter han på

Kumla, sedan Tidaholmsanstalten och från januari 2021 på Hällby. Han skulle preliminärt ha släppts ur fängelse i november 2027, men döms till ytterligare sju års fängelse efter gisslantagningen.

Haned Abdullahi döms 2019 till 18 års fängelse för mord. Under en fest attackerade han en man, som dog efter ett 20-tal knivhugg. Mellan 2019 och 2021 sitter han på Kumla. Även där tar han sig vid ett tillfälle in

i vaktrummet med stickvapen. Den gången lyckades personalen ta sig ut ur rummet. Haned Abdullahi skulle ha släppts i mars 2031, men döms till ytterligare sju års fängelse efter gisslantagningen.

De som ringer uppmanar Isak Dewit och Haned Abdullahi att släppa gisslan: "Detta är fel" och "Sluta med detta", säger de till gisslantagarna.

- Vi kommer inte göra henne illa, det är lugnt, blir svaret.

Sedan drar de ut sladden till intern-telefonen.

15:30

NI FÖRSÖKER BLÅSA OSS

Personal lämnar anstalten för att hämta pizzor från Hällby pizzeria.

I det upptrissade läget hinner de inte med betalningen, vilket skapar viss uppmärksamhet i media. Några dagar senare regleras skulden efter att pizzarian skickat en faktura, 1 700 kronor för 20 kebabpizzor.

Men pizzorna dröjer. Det gör Isak Dewit och Haned Abdullahi förbannade. Förhandlarna försöker leda in samtalet på vad som ska hända när de fått pizzorna, men det gör gisslantagarna än mer irriterade. De kräver att de ska få pizzorna först.

- Tror ni inte att vi fattar att ni försöker blåsa oss, måste jag skicka ut

”Måste jag skicka ut ett öra eller finger?”

ett öra eller finger på era kollegor för att ni ska fatta att det är allvar, skriker en av dem.

Vid ett tillfälle säger Isak Dewit att han ska springa ut med Alex och hålla en kniv mot hans hals för att bli skjuten av polisen.

- Han sa att han skiter i det här och allt blir bättre av att komma till gud, berättar Alex i förhöret.

Förhandlarna får gång på gång lugna ner situationen och inser att gisslantagarna behöver tid "att andas" och samtalen blir färre under en period. Till slut lyckas de enas om att en ur gisslan ska släppas när pizzorna kommer.

Vid det här laget har polisens insatsstyrka kommit till anstalten och polisen tar över kommandot. Men man låter Kriminalvårdens förhandlare fortsätta,

trots att även polisen har egna förhandlare på plats.

16:40

ELIN: JAG STANNAR

Pizzorna kommer till anstalten.

Under tiden pågår en diskussion om hur pizzauddelningen ska gå till rent praktiskt. Polisen har synpunkter och vill inte att alla pizzor ska delas ut innan gisslan släpps.

Jonas Åbom kommer på en plan. Den ena avdelningen på paviljongen får pizza, sedan släpps en ur gisslan och efter det får den andra avdelningen sina pizzor.

Såväl polis som gisslantagare går med på upplägget.

Men det ska dröja ytterligare två timmar innan pizzauddelningen börjar.

Hällbyanstalten

Hällby är en av Kriminalvårdens totalt sju anstalter i säkerhetsklass 1, den högsta säkerhetsklassen. Anstalten har 118 platser och ligger i Kvicksund strax utanför Eskilstuna.

Anstaltens avdelningar är uppdelade i fyra fristående paviljonger. Gisslandramat inträffade i vaktrummet på paviljong 2 avdelning A, en avdelning med 20 platser.

Gisslantagarna säger emot, vill att hon ska gå först. Men då ryter Elin till:

- Jag stannar. Det är mitt beslut, säger hon enligt utredningen.

Pizzorna börjar delas ut på avdelning A. Två civilklädda poliser från nationella insatsstyrkan följer med Jonas Åbom och Jan-Olov Svensson in på avdelningen för att skydda dem. Men utdelningen sker utan problem.

När det är klart ställer de två pizzor utanför vaktrummet. Sedan lämnar förhandlarna och polisen paviljongen.

18:54

SKA VI GE UPP?

Dörren till vaktrummet öppnas och Alex kommer ut. Han tas om hand av personal utanför paviljongen och får träffa sjukvårdare.

Efter det är Jan-Olov Svensson helt slut. Han var den som inledde förhandlingarna men lämnar nu över till Jonas Åbom. Han stannar kvar som backup.

Inne i vaktrummet har stämningen lugnat ned sig. Elin upplever det som att Isak Dewit och Haned Abdullahi inser att det är kört.

De två fångarna dividerar om huruvida de ska ge upp eller om de ska kriga in i det sista.

Isak Dewit säger flera gånger att han är trött på livet och att han vill att det ska ta slut.

19:20

ER TUR ATT VÄNTA

Förhandlingen om att släppa Elin inleds. En telefon lämnades in i vaktrummet tillsammans med pizzorna, så nu slipper förhandlaren skrika genom dörren.

Isak Dewit och Haned Abdullahi framhårdar i att de vill komma ut. De tänker sig att de ska vara fria till kvällen. Det är inte möjligt, säger Jonas Åbom än en gång.

Han märker också att de börjar bli trötta. Från början har det nästan bara varit Isak Dewit som pratat, men nu tar Haned Abdullahi över allt mer. Han vill fortfarande ha en helikopter och frågar sedan om de verkligen inte kommer komma ut.

- Nej, det här måste sluta med en annan lösning, svarar Jonas Åbom.

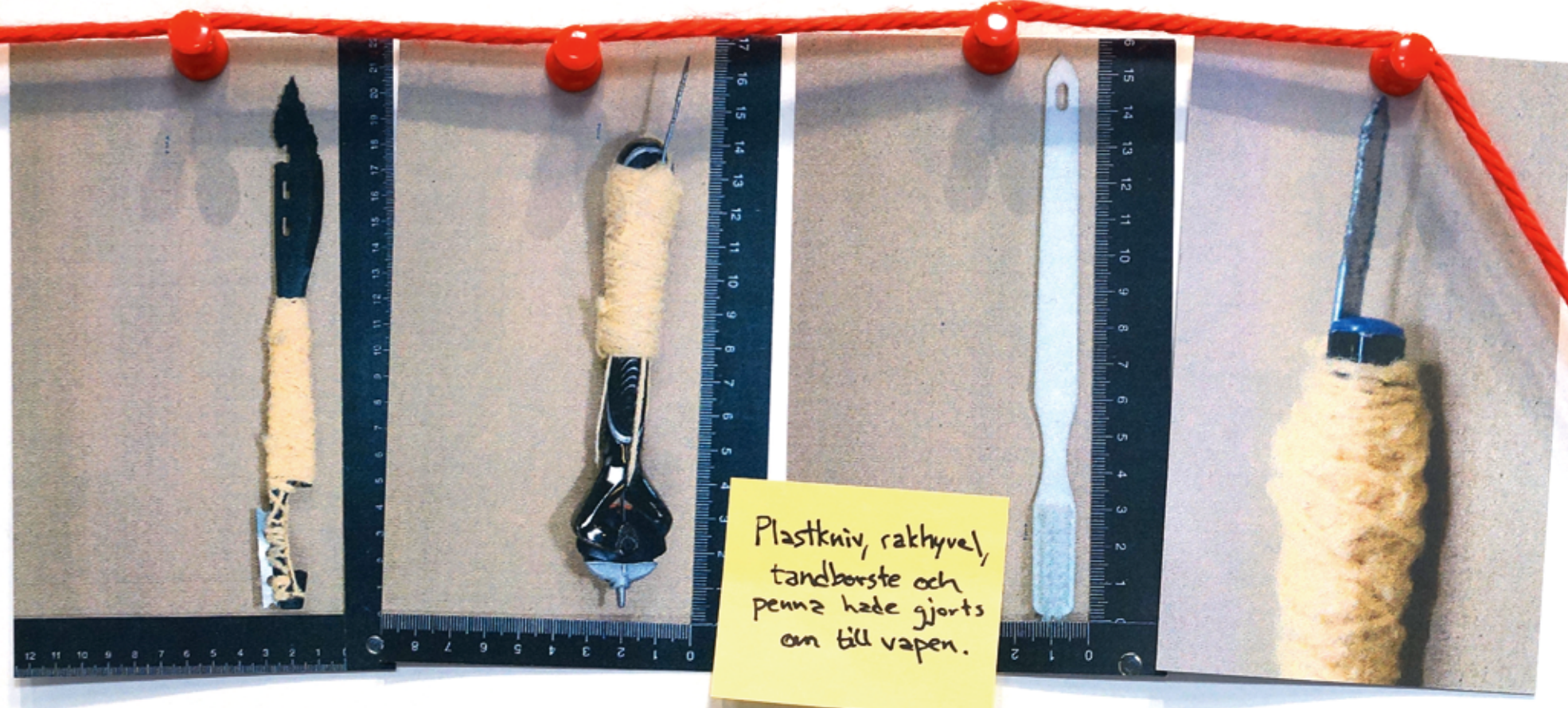
Sedan avslutas samtalet.

- Vi fick vänta länge på pizzorna och nu är det er tur att vänta, säger gisslantagarna och lägger på luren.

20:30

LÄGG ER NED PÅ GOLVET!

Ett nytt samtal slutar som det förra. Gisslantagarna vill ha lite mer tid att fundera. Polisen säger nu till Jonas Åbom att han kommer bli utbytt mot polisens förhandlare om en halvtimme, klockan nio på kvällen.

Plastkniv, rakhyvel,
tandborste och
penna hade gjorts
om till vapen.

21:18
LÄTTNADEN

Men gisslantagarna är tydliga med att de inte vill prata med någon annan.

- Detta är det sista samtalet, därför är det bra att hitta en lösning nu, säger Jonas Åbom då.

Han föreslår att de släpper Elin och lägger sig ner på golvet. Han lovar att de inte kommer bli skadade om de gör som han säger. Isak Dewit och Haned Abdullahi ber om fem minuter till.

När Jonas Åbom kontaktar dem igen upprepar han att de måste komma till en lösning nu. När de återigen ber om fem minuter säger han nej.

- Det här är mitt sista samtal så lägger ni på nu är det inte mig ni pratar med nästa gång, vare sig ni eller jag vill det. Vill ni lösa det här med mig så gör vi som jag har sagt och sen är det över.

- Hur många pizzor finns det kvar, frågar en av gisslantagarna.

Jonas Åbom tittar på pizzakartonger som blivit stående utanför vaktrummet.

- Jag har tre pizzor kvar.

- Ok, skicka in dem så kommer vi ut efter att vi har ätit.

- Släpp gisslan först så skickar jag in två pizzor som ni kan äta innan ni kommer ut.

- Men hon är ju också hungrig, svarar en av fångarna irriterat.

- Klart hon är, men hon äter med oss, vi ska ju också äta, säger Jonas Åbom.

Även Elin förklarar att hon hellre vill gå ut än stanna och äta med dem.

- Jaha, men då kör vi på det, säger en av gisslantagarna.

De kommer överens om att två pizzor ska lämnas utanför dörren och att personal och polis ska lämna paviljongen.

”Detta är
det sista
samtalet.”

Jonas Åbom står med de övriga utanför paviljongen och väntar på att Elin ska komma ut. Det dröjer en evighet, tycker han, och tanken slår honom att gisslantagarna kan ha blåst honom.

Men inne i vaktrummet förbereder sig Elin för att gå ut. Hon plockar ihop sina saker, får tillbaka sina nycklar och sin kommunikationsradio.

Isak Dewit och Haned Abdullahi ber henne om ursäkt flera gånger och förklarar att det inte var riktat mot henne.

Till slut öppnas dörren och Elin kliver ut samtidigt som Isak och Haned tar in pizzorna. De har blivit lovade att äta dem i lugn och ro innan polisen kommer in.

När Jonas Åbom ser Elin är det som allt släpper och en tung sten lossnar. Han känner bara glädje och att han lyckats i sitt jobb som förhandlare.

- Alla var tagna när hon kom ut. Många hade tårar i ögonen, berättar Jan-Olov Svensson, den andra förhandlaren i ett förhör.

21:28
MED HÄNDERNA PÅ HUVUDET

Polisens insatsstyrka öppnar dörren till paviljongen. Först kommer Isak Dewit ut med händerna på huvudet och beordras att lägga sig på mage på gräset. En minut senare kommer Haned Abdullahi ut enligt samma procedur. De placeras i varsin polisbil och körs till polisstationen i Eskilstuna. När polisen går in i vaktrummet hittar man fem hemtillverkade stickvapen, tomma pizzakartonger och en oäten pizza.

Den var Isaks. Han hade ingen aptit.

2 NOVEMBER 2021
20 PIZZOR ETT LÅGT PRIS

Kriminalvården publicerar sin internetutredning om gisslandramat.

Elin och Alex får beröm för hur de hanterade den extremt pressade situationen. Trots att båda var nyanställda, Elin hade inte ens hunnit gå grundutbildningen och Alex bara den teoretiska delen, gjorde de allting rätt, kon-

staterar Kriminalvården. I början, under den hotfulla fasen, håller de sig lugna och gör som gisslantagarna säger. Sedan börjar de prata om all dagliga saker. Alex kokar kaffe och bjuder på snus.

”Syftet med sådana vänskapligheter är att förmänskliga sig själv och därigenom göra det svårare för gisslantagarna att skada de gisslantagna”, skriver Kriminalvården.

Elin får beröm för att hon beslutade att Alex skulle släppas först. Att hon kom fram till att risken att de skulle skada henne var mindre på grund av att hon är kvinna ”tyder på en hög sinnesnärvaro och förmåga att hålla huvudet kallt i en mycket pressad situation”.

Även förhandlarna skötte sitt svåra uppdrag exemplariskt och bidrog starkt till att ingen skadades under dramat. Inte minst

pizzamanövern framhålls. I stället för att diskutera gisslantagarnas krav om pengar och helikopter leder Jan-Olov Svensson in samtalet på mat.

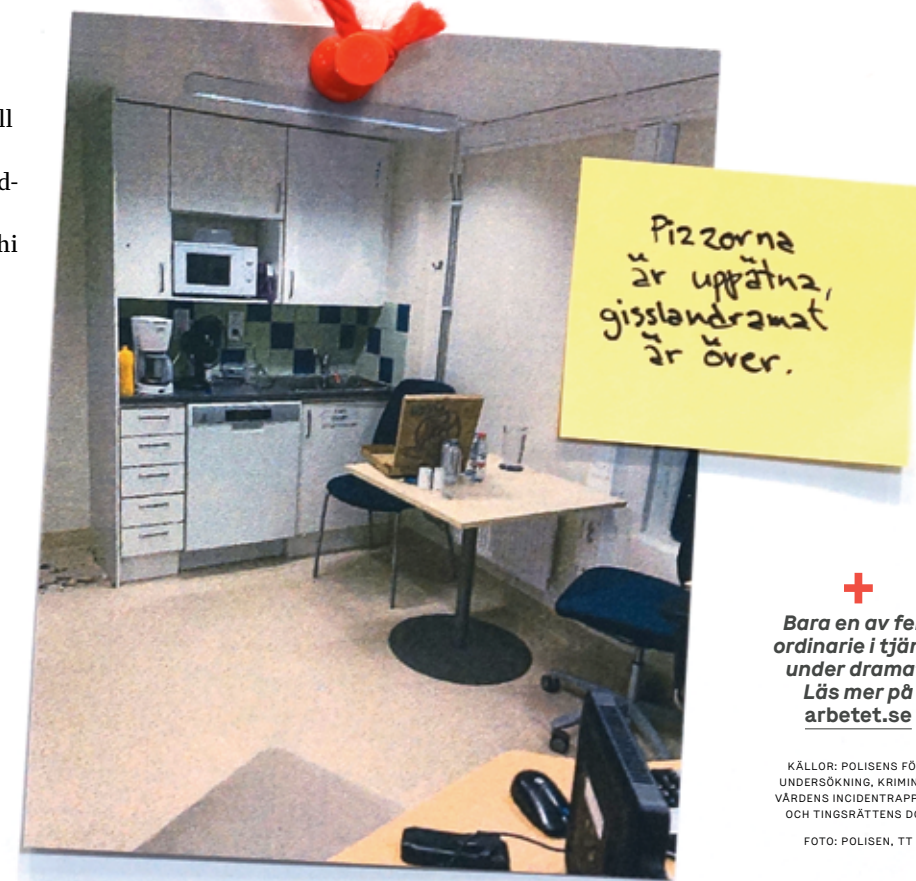
Kriminalvården konstaterar att: ”I slutänden är 20 kebabpizzor ett billigt pris att betala i sammanhanget.”

6 DECEMBER 2021
SJU ÅRS FÄNGELSE

Isak Dewit och Haned Abdullahi döms till sju års fängelse för människorov, grov utpressning och grovt hot mot tjänsteman. De ska också betala skadestånd på sammanlagt 135 000 kronor till Elin och Alex.

15 JUNI 2022
SNART ETT ÅR HAR GÅTT

I ett sms till Arbetet skriver Elin att hon efter händelsen mår bra i dag och har lagt det bakom sig. Hon är föräldraledig men ser fram emot att komma tillbaka till Hällby sedan. 🍕

Pizzorna
är uppätta,
gisslandramat
är över.

+

Bara en av fem
ordinarie i tjänst
under dramat.
Läs mer på
arbetet.se

KÄLLOR: POLISENS FÖR-
UNDERSÖKNING, KRIMINAL-
VÅRDENS INCIDENTRAPPORT
OCH TINGSRÄTTENS DOM

FOTO: POLISEN, TT